

Program zapobiegania próchnicy dla dzieci w wieku szkolnym

„Program zapobiegania próchnicy dla dzieci w wieku szkolnym” powstał we współpracy z Wojewódzkim Centrum Zdrowia Publicznego w Łodzi oraz Konsultantem Wojewódzkim w dziedzinie stomatologii dziecięcej, ze względu na dużą częstość występowania próchnicy wśród dzieci w wieku szkolnym z terenu województwa łódzkiego.

W myśl idei, iż osiągnięcie poprawy stanu uzębienia jest możliwe poprzez promocję zachowań prozdrowotnych oraz objęcie jak największej liczby dzieci profesjonalną opieką stomatologiczną, za cel Programu uznano dotarcie do jak najszerszego grona dzieci oraz zastosowanie u nich różnych metod profilaktyki stomatologicznej, w tym zabiegu lakowania. Każde dziecko, które zgłaszało się do udziału w Programie miało wykonywane bezpłatne badanie oceniające stan higieny jamy ustnej, uzębienia oraz warunków zgryzowych, a także zabieg lakowania zębów szóstych stałych (jeżeli, zdaniem lekarza, istniały wskazania do jego przeprowadzenia).

Inne cele, które miał spełniać Program to kształtowanie postaw prozdrowotnych oraz rozwijanie prawidłowych nawyków higienicznych i żywieniowych wśród jego odbiorców, a także podniesienie świadomości zdrowotnej rodziców/opiekunów dzieci uczestniczących w Programie.

W 2009 roku Program zapobiegania próchnicy dla dzieci w wieku szkolnym był realizowany po raz pierwszy. Jego adresatami były dzieci w 8 roku życia (pomiędzy 7 a 8 urodzinami) z terenu województwa łódzkiego.

W budżecie Województwa Łódzkiego na 2009 rok, na realizację świadczeń w ramach przedmiotowego Programu, zarezerwowano kwotę 150.000 złotych. Podczas konkursu wyłoniono 10 świadczeniodawców z terenu województwa łódzkiego.

Świadczenia w ramach Programu udzielane były przez niżej wymienione jednostki:

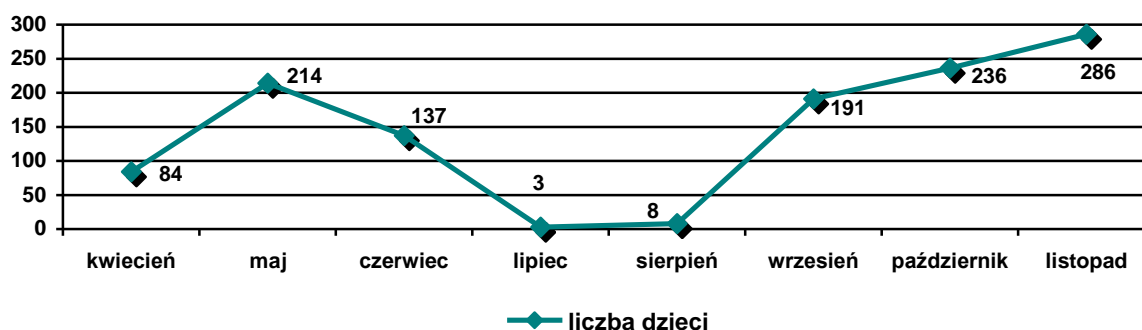
1. NZOZ Przychodnia Lekarska „ANIMED” w Łodzi,
2. NZOZ „VITA - MED” s.c. w Opocznie,
3. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Konstantynowie Łódzkim,
4. NZOZ „Ośrodek Zdrowia Kalinowa” w Błaszczach,
5. Miejska Przychodnia „Chojny” w Łodzi,
6. Poradnia Specjalistyczna „Zdrowie” w Łodzi,
7. Miejska Przychodnia „CHROBRY” w Łodzi,
8. DAWIDENT NZOZ Danuta Bartczak w Łodzi,
9. NZOZ Międzyszkolny Zakład Rehabilitacji i Korekcji Wad Postawy w Aleksandrowie Łódzkim
10. Zespół Opieki Zdrowotnej Łódź – Polesie w Łodzi.

Podczas 8 miesięcy trwania Programu do wszystkich realizatorów zgłosiło się 1.159 dzieci (570 dziewczynek oraz 589 chłopców), u których zalakowano łącznie 3.383 zęby. Tym samym liczba przebadanych dzieci stanowi 5,1% populacji, do której był skierowany Program (liczba ludności w wieku 8 lat - stan na dzień 31.12.2008 roku - 22.928 osób¹).

Rozkład zgłaszalności ośmiolatków na badania w ramach Programu, według miesięcy jego realizacji był zróżnicowany - w lipcu oraz w sierpniu (miesiącach wakacji letnich dla uczniów) zgłaszalność osiągnęła najniższe wartości. Szczegółowe informacje na ten temat widoczne są na poniższym wykresie.

Wykres Nr 1.

Zgłaszalność uczestników Programu w poszczególnych miesiącach jego realizacji

Większość osób zainteresowanych świadczeniami w ramach Programu zgłaszało się do realizatorów z terenu Łodzi - było to 920 osób, stanowiących 79,4% przebadanej populacji.

U wszystkich pacjentów biorących udział w Programie dokonano oceny stanu higieny jamy ustnej, stanu uzębienia oraz warunków zgryzowych, a także przeprowadzono instruktaż mycia zębów.

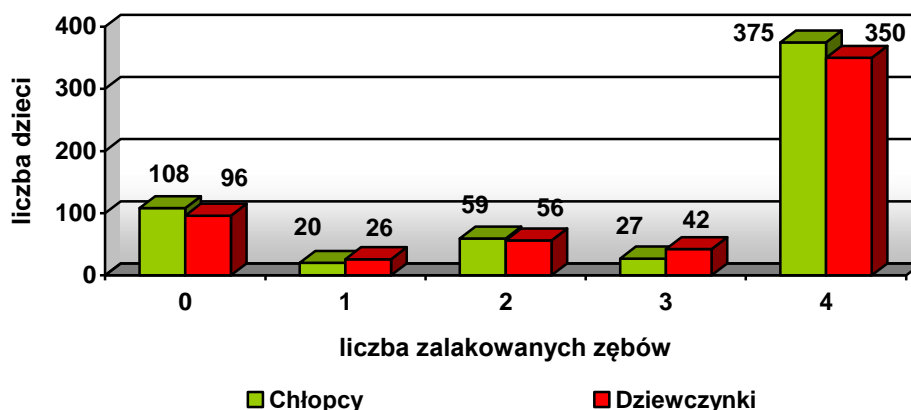
U 725 dzieci (62,6%), we wszystkich czterech (4) szóstych zębach stałych zastosowano zabieg lakowania zębów lakiem szczelinowym. Lakowanie trzech (3) szóstek przeprowadzono u 69 dzieci (6,0%), po dwa (2) zęby zalakowano u 115 dzieci (9,9%), a 46 dzieci (4,0%) miało zalakowane po jednym (1) zębie. W przypadku 204 dzieci (17,6%), lekarz stomatolog przeprowadzający badanie nie stwierdził wskazań do wykonania zabiegu lakowania.

Szczegółowe informacje dotyczące liczby zalakowanych podczas wizyty zębów, według płci dziecka przedstawia wykres nr 2.

¹ Dane według GUS - Bank Danych Regionalnych

Wykres nr 2.

Liczba zalakowanych zębów w ramach Programu, według płci dziecka

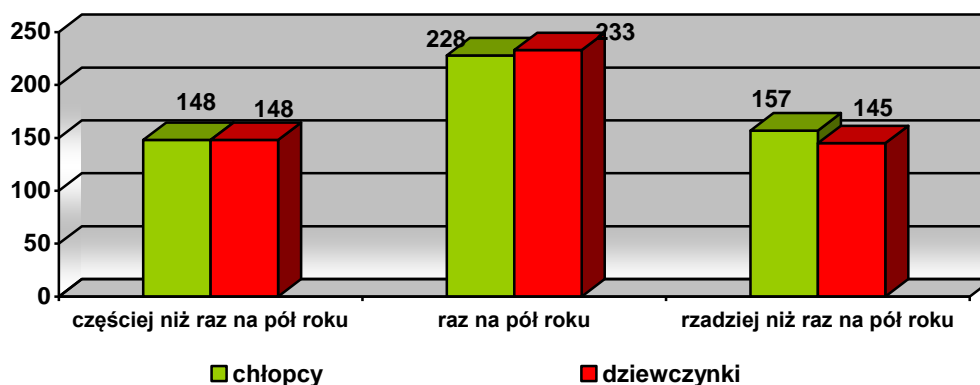

Spośród 1.159 przebadanych ośmiolatków aż dla 8,6% (100) dzieci była to pierwsza w życiu wizyta u stomatologa. U tych dzieci lekarz zalecił dalsze leczenie w 89% przypadków, a złym stanem higieny jamy ustnej charakteryzowało się 22% omawianej grupy.

W grupie dzieci, które korzystały już wcześniej ze świadczeń dentysty prawie trzy czwarte - 754 pacjentów (71,2%) ostatni raz było u lekarza w ciągu 6 miesięcy; w ciągu ostatnich 12 miesięcy odwiedziło gabinet dentystyczny 185 dzieci (17,5%), a dawniej niż rok temu - 120 (11,3%). Na podstawie odpowiedzi uzyskiwanych od rodziców oszacowano, iż prawie połowa badanej populacji dzieci - 461 osób (43,5%) odwiedza stomatologa średnio raz na pół roku; częściej niż co pół roku zgłasza się do dentysty 296 dzieci (28%), a rzadziej niż raz na 6 miesięcy - 302 osoby (28,5%). Częstotliwość korzystania ze świadczeń lekarza stomatologa przez uczestników Programu według płci przedstawia wykres nr 3.

Wykres nr 3.

Częstotliwość korzystania populacji badanej ze świadczeń stomatologa, według płci

Biorąc pod uwagę przedstawiony powyżej wykres można stwierdzić, iż nie istnieje zależność pomiędzy częstością korzystania z usług stomatologów a płcią dziecka. Natomiast, wśród dzieci, które zgłaszają się na badania stomatologiczne z większą częstotliwością niż co pół roku lekarz nieznacznie rzadziej wskazywał na potrzebę dalszego leczenia (244 osoby), aniżeli u ośmiolatków odwiedzających dentystę raz na pół roku (384 osoby) lub rzadziej (264 osoby).

Nawyki higieniczne i żywieniowe

Znaczna większość ośmiolatków (1040 - 89,7%) zgłaszających się do Programu myje zęby jeden lub dwa razy dziennie. Rzadziej niż raz dziennie czynność tą wykonuje 64 dzieci (5,5%), natomiast częściej niż 3 razy na dobę po szczoteczkę sięga jedynie 52 badanych dzieci (4,5%). W trzech przypadkach udzielono odpowiedzi, iż dziecko w ogóle nie myje zębów.

Jednocześnie prawie wszyscy rodzice/opiekunowie (1152 - 99,4%) deklarowali, iż starają się wyjaśniać dziecku korzyści wynikające z regularnego mycia zębów.

Oprócz regularnego mycia zębów w profilaktyce próchnicy duże znaczenie ma stosowanie innych produktów do higieny jamy ustnej tj. nici dentystycznych lub płynów do płukania jamy ustnej. W badanej grupie używanie tych produktów nie było rozpowszechnione i dotyczyło 258 dzieci (22,3%) - w tym 159 (13,7%) osób stosujących płyny do płukania jamy ustnej, 58 (5%) czyszczących zęby nićmi dentystycznymi oraz 41 (3,5%) korzystających z obu tych produktów.

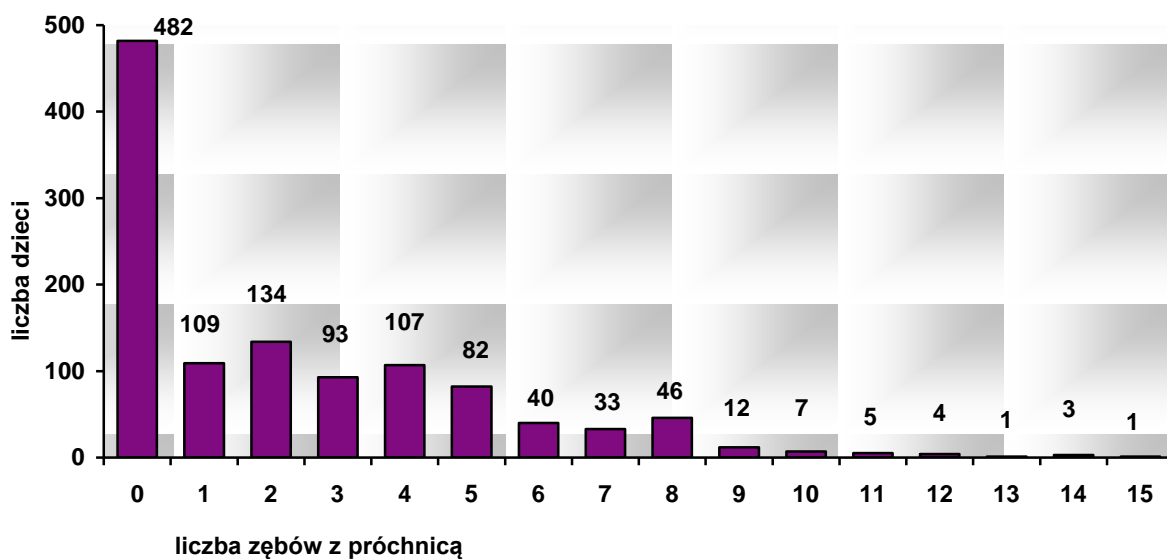
W ramach Programu lekarz udzielający świadczeń informował także rodziców oraz dzieci o wpływie diety na stan uzębienia. Większość ośmiolatków przyznawała się do spożywania słodkich przekąsek i napojów kilka razy w tygodniu (704 - 60,7%) lub nawet codziennie (241 - 20,8%). Grupa 200 dzieci jadła słodczyce rzadziej niż raz w tygodniu (17,3%), a 14 (1,2%) w ogóle ich nie spożywało.

Ocena stanu uzębienia, higieny jamy ustnej oraz warunków zgryzowych

Z przeprowadzonej przez lekarzy oceny stanu uzębienia mlecznego ośmiolatków wynika, iż każde badane dziecko ma średnio ponad 2 zęby z próchnicą, 1 usunięty oraz 1 wypełniony. Maksymalna liczba zębów mlecznych z próchnicą stwierdzona u badanego dziecka to 15. Więcej niż 5 zębów ze zmianami próchnicznymi odnotowano aż w 234 przypadkach (u 127 chłopców i 107 dziewczynek), czyli u 20,2% badanej populacji. Wykres nr 4 przedstawia w sposób bardziej szczegółowy stan uzębienia mlecznego ośmiolatków objętych Programem.

Wykres nr 4.

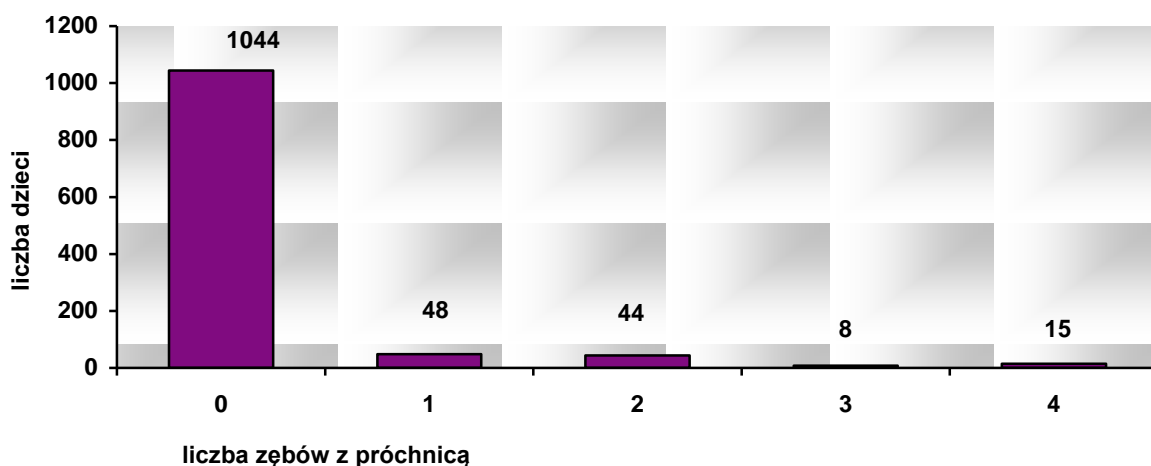
Stan uzębienia mlecznego dzieci objętych Programem - liczba zębów z próchnicą w badanej populacji

W przypadku uzębienia stałego, prawdopodobnie ze względu na brak wszystkich wyrżniętych zębów stałych, wartości te są znacznie niższe i wynoszą średnio 0,2 zęba z próchnicą, 0,1 wypełnionych u każdego dziecka. Maksymalna liczba zębów stałych objętych próchnicą, stwierdzona w 15 przypadkach, to 4. Jeden lub więcej zębów stałych z ubytkami zaobserwowano u 115 ośmiolatków (45 chłopców i 70 dziewczynek). Ponadto, u trójki dzieci z badanej populacji odnotowano już usunięte zęby stałe.

Wykres nr 5.

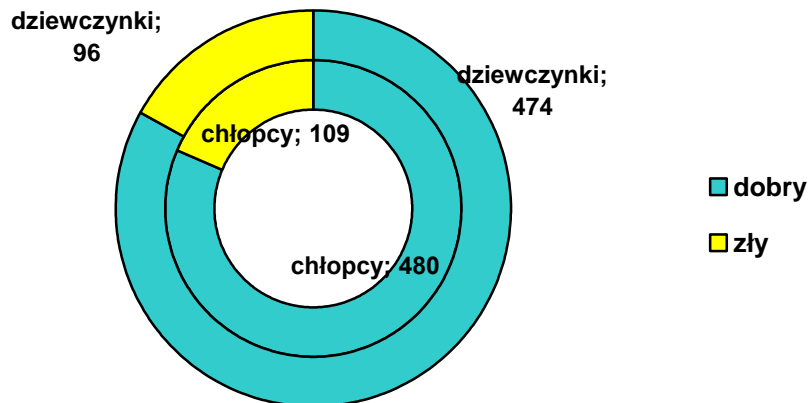
Stan uzębienia stałego dzieci objętych Programem - liczba zębów z próchnicą w badanej populacji.

Ogólny stan higieny jamy ustnej u większości ośmiolatków biorących udział w Programie dentyści ocenili jako dobry (954 osób - 82,3%), a jako zły w pozostałych 205 przypadkach (17,7%). Jak widać na poniższym wykresie stan higieny jamy ustnej w żaden sposób nie zależy od płci dziecka.

Wykres nr 6.

Stan higieny jamy ustnej a płeć badanego dziecka

Jednocześnie, przeprowadzona przez lekarzy ocena stanu uzębienia dzieci zgłaszających się do udziału w Programie wykazała także, iż ponad połowa ośmiolatków (640 - 55,2%) ma wadę zgryzu. Natomiast potrzebę dalszego leczenia dziecka (niezależnie od jej przyczyny) stwierdzono aż u 84,6% (981) dzieci (480 dziewczynek, 501 chłopców).